

מעשה מבעל תפילה

(1) ספר סיפורי מעשיות - מעשה יב

מעשה פעם אחד היה בעל תפלה, שהיה עוסק תמיד בתפלות ושירות ותשבחות להשם יתברך. והיה יושב חוץ ליישוב, והיה רגיל לכנס ליישוב. והיה נכנס אצל איזה אדם מסתמא היה נכנס להקטנים במעלה, כגון עניים וכיוצא והיה מדבר על לבו מהתכלית של כל העולם, היות שבאמת אין שום תכלית כי אם לעסק בעבודת ה' כל ימי חייו ולכלות ימיו בתפלה להשם יתברך ושירות ותשבחות וכו'. והיה מרבה לדבר עמו דברי התעוררות כאלו, עד שנכנסו דבריו באזניו, עד שנתרצה אותו האדם להתחבר עמו. ותכף כשנתרצה עמו, היה לוקחו ומוליכו למקומו, שהיה לו חוץ ליישוב, כי אותו הבעל תפלה הנ"ל בחר לו מקום חוץ ליישוב, כנ"ל. וכאותו המקום היה שם נהר לפניו, גם היה שם אילנות ופרות. והיו אוכלים מן הפרות, ועל בגדים לא היה מקפיד כלל:

וכן היה רגיל תמיד לכנס ליישוב ולפתות ולרצות בני אדם לעבודת השם יתברך לילך בדרכו לעסק בתפלות וכו', וכל מי שהיה מרצה עמו, היה לוקחו ומוליכו למקומו חוץ ליישוב, כנ"ל. והם היו עוסקים שם רק בתפלות ושירות ותשבחות להשם יתברך וודויים ותעניתים וסגופים ותשובה וכיוצא בזה. והיה נותן להם חבורים, שהיו לו בעניני תפלות ושירות ותשבחות, וודויים, והיו עוסקים בזה תמיד, עד שהיו נמצאים גם באותן האנשים, שהביאם לשם, שהיו ראויים גם כן לקרב בני אדם לעבודת השם יתברך, עד שהיה נותן לאחד רשות, שגם הוא יכנס ליישוב לעסק בענין הנ"ל, דהינו לקרב בני אדם להשם יתברך, כנ"ל: וכן היה הבעל תפלה הנ"ל עוסק בענין זה תמיד והיה מקרב בכל פעם אנשים ומוציאם מן היישוב, כנ"ל, עד שנעשה רשם בעולם, והתחיל הדבר להתפרסם, כי פתאם נמלטו איזה אנשים מן המדינה, ולא נודע אים. וכן נודמן, שפתאם נאבד אצל אחד בנו וכיוצא בו, ולא נודע איפה הם, עד שנודע. היות שנמצא הבעל תפלה הנ"ל, שהוא הולך ומפתה בני אדם לעבודת השם יתברך, כנ"ל, אך לא היה אפשר להכירו ולתפסו, כי הבעל תפלה הזה היה מתנהג בחכמה, והיה משנה ומחליף עצמו אצל כל אחד ואחד בשנוי אחר, שאצל זה היה נדמה כעני, ואצל זה כסוחר, ואצל זה בענין אחר וכיוצא בזה. גם כשהיה נכנס לדבר עם בני אדם, כשהיה רואה, שאינו יכול לפעל אצלם כונתו, היה מרמה אותם בדברים עד שלא היו מבינים כלל כונתו הטובה, וכאלו אין כונתו כלל לענין הנ"ל, דהינו לקרב להשם יתברך, ולא היה אפשר כלל להבין, שכונתו לזה, אף על פי שבאמת כל עקר כונתו כשהיה מדבר עם בני אדם, היה רק לזה לקרב להשם יתברך, כנ"ל, כי כל כונתו היה רק זאת, רק כשהיה מבין, שאינו פועל אצלו, היה מסבכו ומקמו ומרמהו, עד שלא היה יכול כלל להבין כונתו הטובה. והיה הבעל תפלה עוסק בענין זה, עד שנעשה רשם ופרסום בעולם, והיו מצפים לתפסו, אך לא היה אפשר, כנ"ל:

והיה הבעל תפלה הנ"ל עם אנשיו יושבים חוץ ליישוב, כנ"ל, ועוסקים רק בענינים הנ"ל בתפלה ושירות, ותשבחות להשם יתברך וודויים ותעניתים וסגופים ותשובות, כנ"ל. גם היה ענין הבעל תפלה הנ"ל, שהיה יכול להספיק לכל אחד ואחד מה שצריך. ואם היה מבין באחד מאנשיו, שלפי מחו הוא צריך לעבודת ה', שיהא הולך מלובש במלבושי זהב, (שקורין גילדין גישטיק) היה מספיק לו, וכן להפך, שלפעמים נתקרב אליו איזה עשיר, והיה מוציא מן היישוב, כנ"ל, והיה מבין שזה העשיר צריך לילך בבגדים קרועים ונבזים היה מנהיגו כך. הכל כפי שהיה יודע צרך הספקת כל אחד ואחד היה מספיק לו. ואצל אלו האנשים, שקרבם להשם יתברך, היה תענית או סגוף גדול, יקר יותר מכל התענוגים שבעולם, כי היה להם תענוג מן הסגוף גדול או מתענית יותר מכל התענוגים שבעולם:

ויהי היום, והיה מדינה, שהיה שם עשירות גדול, שהיו כולם עשירים, אך היה דרכם והנהגתם זר ומשונה מאד, כי הכל היה מתנהג אצלם כפי העשירות, שהיה ערך מעלת כל אחד ואחד כפי העשירות שלו, שמי שיש לו כך וכך אלפים או רבבות יש לו מעלה זו, ומי שיש לו כך וכך ממון יש לו מעלה אחרת, וכן כיוצא בזה. כל סדר המעלות היה אצלם כפי הממון של כל אחד ואחד, ומי שיש לו כך וכך אלפים ורבבות כפי הסכום, שהיה קצוב אצלם הוא מלך:

וכן היה להם דגלים, שמי שיש לו כך וכך ממון הוא בדגל זה, ויש לו אותו המעלה פלונית באותו הדגל. ומי שיש לו כך וכך ממון הוא בדגל אחר, ויש לו שם איזה מעלה באותו הדגל לפי ערך ממנו. והיה קצוב אצלם. כמה ממון יהיה לו, ויהיה נחשב באותו הדגל במעלה פלונית, וכמה ממון יהיה לו, ויהיה נחשב בדגל אחר באיזה מעלה, וכן הדרגה והמעלה של כל אחד ואחד היה הכל כפי הממון, כפי מה שהיה קצוב אצלם:

וכן היה קצוב אצלם, כשיש לו כך וכך ממון הוא סתם בן אדם. ואם יש לו עוד פחות מזה הוא חיה או עוף וכיוצא. והיה אצלם חיות רעות ועופות, דהינו כשיש לו רק כך וכך הוא נקרא אריה אנושי. (בלשון אשכנז איין מענטשליכר לייב) וכן כיוצא בזה שאר חיות רעות ועופות וכו', דהינו שלפי מעוט ממנו הוא רק חיה או עוף וכו', כי עקר היה אצלם הממון, ומעלה ודרגה של כל אחד היה רק לפי הממון:

ונשמע בעולם, שיש מדינה כזו, והיה הבעל תפלה מתאנה על זה, והיה אומר: מי יודע עד היכן הם יכולים לילך ולתעות על ידי זה?!! ונמצאו אנשים מאנשי של הבעל תפלה הנ"ל, ולא שאלו את דעתו כלל, והלכו לשם, אל המדינה הנ"ל, להחזירם למוטב, כי היה להם רחמנות גדול עליהם על שנתעו כל כך בתאות ממון, ובפרט שהבעל תפלה הנ"ל אמר שהם יכולים לילך ולתעות יותר ויותר, כנ"ל, על כן הלכו אלו האנשים הנ"ל אל אותו המדינה הנ"ל, אולי יחזירו אותם למוטב:

והלכו לשם, ובאו אל המדינה הנ"ל, ונכנסו לאחד מהם, מסתמא נכנסו לאיזה חיה (דהינו לאדם, שהוא קטן במעלה, כי יש לו סך מועט, שהיה נקרא אצלם חיה, כנ"ל). והתחילו לדבר עמו כדרכם, אשר באמת אין זה תכלית כלל, ועקר התכלית הוא רק עבודת ה' וכו' ולא שמע להם כלל, כי כבר נשתרש אצלם, שעקר הוא רק הממון. וכן היה מדבר עוד עם אחר ולא שמע אליו גם כן. והוא (הינו אחד מאנשי הבעל תפלה הנ"ל) היה מרבה לדבר עמו; והשיב לו זה האיש, שדבר עמו. ויתר מזה אין לי פנאי כלל לדבר עמו. שאלו: מפני מה? השיב לו: היות שאנחנו כולנו מוכנים עתה לעקר מן המדינה לילך למדינה אחרת באשר שראינו, שעקר התכלית הוא רק הממון, על כן נסכם אצלנו לילך למדינה, ששם יכולין לעשות ממון, דהינו שיש שם עפר, שעושים ממנה זהב וכסף, על כן אנו צריכים עתה לילך כולנו אל אותה המדינה:

גם נסכם אצלם, שהם רוצים, שיהיו אצלם כוכבים ומזלות גם כן, דהינו שמי שיהיה לו כל כך ממון כפי הסכום שקצבו על זה הוא יהיה כוכב, כי מאחר שיש לו כל כך ממון יש לו הכח של אותו הכוכב, כי הכוכב מגדל הזהב, כי מה שיש עפר, שעושים ממנה זהב, זהו מחמת הכוכב שמגדל באותו המקום עפרות זהב. נמצא שהזהב הוא נמשך מן הכוכבים, ומאחר שיש לאחד כל כך זהב, נמצא שיש לו כח אותו הכוכב, ועל כן הוא בעצמו כוכב. וכן אמרו, שיהיו אצלם מזלות גם כן, דהינו כשיהיה לאחד כך וכך כפי הסכום שקצבו על זה הוא יהיה מזל. וכן עשו להם מלאכים, הכל כפי רבוי הממון, כנ"ל, עד שהסכימו ביניהם, שיהיו להם גם כן אלקות, שמי שיהיה לו רבוי ממון הרבה כך וכך אלפים ורבות כפי מה שקצבו על זה הוא יהיה אלוה, כי מאחר שהאלקים שופעו בו כל כך ממון, על כן הוא בעצמו אלוה. וכן קימו ועשו ככל הנ"ל:

גם אמרו, שאין ראוי להם לישב כלל באוירא דהאי עלמא, ואין ראוי להם להתערב עם בני העולם, שלא יטמאו אותן, כי שאר בני העולם הם טמאים כנגדם, על כן ישבו עצמן, שיבקשו להם הרים הגבוהים ביותר מכל העולם וישבו שם, כדי שיהיו מרוממים מאוירא דעלמא. ושלחו אנשים לבקש ולחפש הרים הגבוהים, כנ"ל, והלכו ובקשו ומצאו הרים גבוהים מאד. והלכו כל בני המדינה וישבו שם, על ההרים הגבוהים, הינו שעל כל הר זהו ישבו שם איזה קבוץ מאנשי המדינה הנ"ל, ועשו סביב ההר חזקת גדול, והיה שם חפירות גדולות וכיוצא סביב ההר, עד שלא היה אפשר בשום אופן, שיבאו אליהם שום אדם, כי לא היה רק שביל נעלם אל ההר באופן שאדם אחר לא היה יכול כלל לבוא אליהם, וכן בהר השני וכן בכל ההרים עשו חזקת וכו', כנ"ל. והעמידו שומרים ברחוק מן ההר, כדי שלא יתקרבו להם זר, והם היו יושבים שם, על ההרים, והיו מתנהגים במנהג הנ"ל. והיו להם אלהות רבים דהינו לפי הממון, כנ"ל:

ומאחר שהיה העקר אצלם הממון, עד שעל ידי ממון הרבה היו נעשים אלוה, על כן היה להם חשש מרציחה וגולה, כי כל אחד יהיה רוצח וגזלן כדי שיהיה נעשה אלוה על ידי הממון שיגזל, אך אמרו, שמאחר שהוא אלוה (דהינו העשיר בעל הממון הוא אלוה), הוא ישמר מגזלות ורציחות. ותקנו עבודות וקרבנות, שיהיו מקריבים ומתפללים אל האלקות הנ"ל. גם היו מקריבים בני אדם, והיו מקריבין את עצמן אל האלקות הנ"ל, כדי שיהיה נכלל בו ואחר כך יתגלגל ויהיה עשיר, כי עקר האמונה היה אצלם הממון, כנ"ל. והיה להם עבודות וקרבנות וקטורת, שהיו עובדים בהם את האלקות הנ"ל (דהינו בעלי הממון הרבה כנ"ל) וכודאי אף על פי כן היתה המדינה מלאה מרציחה וגולה, כי מי שלא היה מאמין בעבודות הנ"ל, היה רוצח וגזלן, כדי שיהיה לו ממון, כי עקר היה אצלם הממון כנ"ל, כי על ידי הממון יכולים לקנות כל דבר אכילה ומלבושים, ועקר חיות האדם על ידי הממון (כן היתה סכרתם לפי דעתם המשוכשת והנכוכה) על כן היה הממון האמונה שלהם:

והיו משתדלים, שלא יהיה נחסר אצלם ממון כלל, כי הממון הוא עקר האמונה והאלקות שלהם, כנ"ל, אדרכא, צריכים להשתדל להוסיף ולהכניס ממון ממקומות אחרים לתוך המדינה. והיו יוצאים מהם סוחרים לסחור במדינות אחרים כדי להשתכר ממון, להכניס ממון יותר לתוך המדינה. וצדקה בודאי הוא אסור גדול לפי דעתם, כי הוא מחסיר שפע ממנו אשר נתן לו האלקים, אשר זה הוא העקר, שיהיה לו ממון, והוא פוגם ומחסיר ממנו, על כן בודאי היה אסור אצלם לתן צדקה:

גם היה אצלם ממונים, שהיו ממונים להשגיח על כל אחד אם יש לו כל כך ממון כמו שהוא אומר, כי כל אחד היה צריך להראות עשרו בכל פעם, כדי שיהיה נשאר באותו המעלה, שהיה לו לפי ממנו, כנ"ל. ולפעמים היה נעשה מחיה אדם, ומאדם חיה, דהינו כשאחד אבד ממנו, או נעשה מאדם חיה אחר שאין לו ממון, וכן להפך: כשאחד הרויח ממון, או נעשה מחיה אדם. וכן בשאר המעלות כפי הממון, כנ"ל. והיו להם צורות ופאטרעין של אותן האלקות (דהינו בעלי הממון), והיו אצל כל אחד ואחד צורות הללו, והיו מחבקים ומנשקים אותם, כי זה היה העבודה והאמונה שלהם, כנ"ל:

והאנשים הנ"ל, דהינו האנשים הכשרים של הבעל תפלה הנ"ל, חזרו למקומם וספרו להבעל תפלה מגדל הטעות והשטות של אותה המדינה איך הם נבוכים מאד בתאות ממון, ושהם רוצים לעקר למדינה אחרת ולעשות להם כוכבים ומזלות ענה ואמר הבעל תפלה הנ"ל, שהוא מתירא, שלא יתעו יותר ויותר, אחר כך נשמע, שעשו לעצמן אלקות, כנ"ל. ענה ואמר הבעל תפלה הנ"ל, שעל דבר זה היה מתירא ודואג מתחלה: